

Тарас ЖЕПЛІНСЬКИЙ

У попередніх статтях автори нашого часопису розкривали богословський зміст поняття «паломництво», знайомили читачів із відпустовими місцями, також попереджали про спокуси, із якими може зустрітися паломник тощо. А в цій, біблійній, рубриці, напевне, доречним буде з'ясувати, який зміст у слово «паломництво» вкладає Божественний автор.

Бетел – місце, де Бог з'явився

Згадку про найперше біблійне паломництво знаходимо у книзі Буття. Пов'язане воно із особою патріарха Якова і місцем, на якому йому з'явився Бог. Отож, коли Яків підступом отримав благословення батька, його брат Ісав за те дуже розгнівався на нього. Щоб не загинути від руки рідного брата, Яків змушений був утікати в далекий край. І от одного разу, підклавши під голову камінь, Яків засинає посеред поля. Сниться йому драбина, яка верхом сягає неба, а над драбиною стоїть Господь і говорить до нього. Прокинувшись зі сну, наляканий Яків промовив: «Яке страшне це місце! Це ніщо інше, як дім Божий...» (Бут. 28, 17). І назвав він те місце Бетел («дім Божий»), бо там йому Бог з'явився. От воно й стало першим відпустовим місцем у Біблії.

Іншого разу, коли Яків перебував у Сихемі, Господь кличе здійснити паломництво до Бетелу і спорудити там Богові жертовник (див. Бут. 35, 1-7). Тоді Яків, зібравши всіх своїх домашніх, вирушає на прощу до Бетелу – місце появи Бога.

З плином часу таких відпустових місць у Біблії стає все більше. З'являються святині у Бохімі, місці появи ангела Ягве (див. Суд. 2, 1-5), та Шіло, де перебував Ковчег Завіту, споруджений Мойсеєм на пустині (ІН 18,1), також святині у Сихемі (див. Бут. 33, 19-20) та Версавії (див. Бут. 26, 23-25) й інші. Всі ці місця були освячені появою чи чудесною дією Бога.

Бог поселився на Сіоні

Однак за царя Соломона стається щось незвичне. Він будує величний храм, який має

стати місцем присутності живого Бога посеред свого народу. На день освячення святині зібрались до Єрусалиму всі ізраїльські мужі. Коли священники внесли Ковчег Завіту і вийшли зі святині, слава Господня сповнила храм Господній. Тоді промовив Соломон: «Господь установив на небі сонце, а сам захотів у мряці перебувати. Тим я й спорудив Тобі дім на мешкання, місце, де Ти повіки будеш жити» (1 Цар. 8, 13).

Як наслідок, увага всіх паломників фокусується на Єрусалимі, а кожний чоловік навіть зобов'язується тричі на рік показуватися перед обличчям Божим (див. Вих. 23, 14-17; 34, 23).

Згодом цар Йосія робить Єрусалим єдиним відпустовим місцем для всього Божого народу, встановлюючи в ньому святкування Пасхи, свята седмиць та кучок (див. 2 Цар. 23; 2 Хр. 35; Вт. 16, 1-17). І з того часу, співаючи 120-134 псалми, паломники з усієї Палестини та єврейської діаспори збиратимуться в Єрусалим на ці свята.

Ось й Ісус із Назарету, будучи сином ізраїльського народу, у дванадцять років йде з Йосифом та Марією до столиці, щоб звершити паломництво до храму. Перший раз, та не єдиний. За три роки прилюдного служіння Він ходить до цього міста на різні свята (див. Йо. 2, 13; 5, 1; 7, 14; 10, 22н; 12, 12). Апостол Павло двадцять п'ять років після Ісуса також здійснює паломництво до святого міста на свято П'ятидесятниці (див. Ді. 20, 16; 24, 11).

«Не в рукотворних храмах живе Господь...» (Ді. 17, 24)

Але з настанням повноти часів, Бог приносить людині і повноту розуміння: храм не є остаточним центром паломництва Божого люду. Ця звістка звучить, як виклик: «Час надходить, – каже Ісус самарянці, – коли ані на оцій горі, ані в Єрусалимі будете ви поклонятись Отцеві. [...] надійде час, – ба, вже й тепер він, – що справжні поклонники Отцеві кланятимуться у дусі й правді. А таких поклонників і шукає собі Отець. Бог - Дух. Ті, що йому поклоняються, повинні у дусі й правді поклонятися» (Йо. 4, 21-24).

Єрусалимський храм, який був єдиним місцем поклоніння Богові, свою місію вже сповнив – він згуртував людей навколо поклоніння єдиному Богові. Тепер сам Бог веде людину далі.

Ісус навчає, що Бог є Дух, і поклонятися Йому треба в душі та правді. Правдою ж тією є Христос (Йо. 14, 6). Його Особа від тепер стає центром християнського паломництва. А паломницькою стежкою до нерукотворного храму людського серця, в якому вона зустрічається із Богом, – християнське життя.

Моє життя – паломництво до Бога

Кожна людина про це знає, адже під час свого перебування на землі шукає щастя. Проблема в тому, що хтось під цим поняттям розуміє матеріальне багатство, хтось – безтурботне сімейне чи суспільне життя, а ще хтось – реальність, яка знаходиться за межами цього світу. Та все ж рано чи пізно, за життя чи після смерті, людина усвідомить, що всі її земні уявлення про щастя є хибними, а справжнім щастям, до якого вона так стреміла, є Христос. Людина зрозуміє, що все життя, хоч вона й не усвідомлювала, було наповнене пошуком Особи Бога, Який є «Альфа і Омега, початок і кінець, перший і останній» (Од. 22, 13). Про це навчає і народна мудрість, коли називає смерть людини поверненням до справжнього дому, а життєвий шлях – дорогою до нього:

«Не гордись, прохожий.

Відвідай наш прах.

Бо ми вже є вдома,

А ти – ще в гостях», – написано при вході на один із сільських цвинтарів.

Отже, життя людини є шуканням Бога, а смерть – зустріччю із Ним віч-на-віч. Життя є тією прощеною, яку здійснюємо до Небесного Єрусалиму (Божого дому). Ми ж як прочани, прямуючи до відпустових місць, являємо це глобальне життєве паломництво у наших парафіяльних, єпархіальних, всеукраїнських та всесвітніх прощах.

Про це нас, дорогі читачі, навчає і наш Патріарх Святослав, коли каже, що паломництво, за своєю суттю, є квінтесенцією нашого існування, зосередженою у кількох днях; це мандрівка до серця тих, хто шукає слави Божої, яка об'являється в Ісусі Христі та через життя Церкви. Це дорога до Бога і ближнього.

Так, паломництво – дорога до Бога, пошук зустрічі із Ним. Та коли Бог живе не в рукотворних храмах (Ді. 17, 24), але в храмі людського серця (св. Іван Золотоустий), то чи є потреба, в такому разі, відвідувати паломницькі місця? І відповідь на це питання, – безперечно, так! Адже прощі еднають паломників у вірі та молитві. Видатні богослови вважають, що, подорожуючи до святих місць, ми творимо молитву у найсприятливіших умовах, стоїмо на Божій дорозі і йдемо під Господнім проводом.

Висновки

Отож, дорогі читачі, бачимо, як Бог впродовж історії веде людину Божими стежками собі назустріч. Спочатку – до святого місця, на якому сам колись з'явився (Бетел). Потім до місця, яке собі вибрав, що там бути зі своїм народом (Єрусалимський храм). Згодом же людина шукає зустрічі із Богом у житті. І щоб якомога глибше її пережити, вона вирушає Богові назустріч як паломник до відпустових місць. Господь близько, друзі. Вирушаймо й ми Йому назустріч!

Тарас ЖЕПЛІНСЬКИЙ Куди йдеш, паломнику?//СЛОВО № 2 (62) 2015